

Euroopan unionin
osarahoittama

HANKE

Pirkanmaan älykkäät kylätalot

NOKIAN TEHDASSAARI

30.9.2025

Jani Hanhijärvi

Pirkan Kylät ry

Pirkanmaan älykkäät kylätalot

Kestäviä ratkaisuja ja yhteisöllistä resilienssiä

Mistä hankkeessa on kyse?

- Euroopan komission tavoite, Smart Villages
 - *Tehdään toisin, haetaan uusia toimintatapoja*
- Vahvistetaan erilaisin toimin maaseudun paikallisyhteisöjen kestävyyttä, varautumista ja turvallisuutta
 - yhteisöllinen resilienssi paranee
- Tavoitteena myös kylätalojen käyttöasteen nostaminen uusien käyttäjäryhmien, toimintojen ja palveluiden muodossa

Pirkanmaan älykkäät kylätalot

Kestäviä ratkaisuja ja yhteisöllistä resilienssiä

- Toimialueena Pirkanmaan maaseutu: 23 kuntaa, 300 kylää ja reilut 200 kylätaloa
- Toteuttajakumppaneina ovat kuusi Pirkanmaalla vaikuttavaa Leader-ryhmää
- Yhteistyökumppaneina ovat mm. maakunnan kylät ja kunnat, Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan hyvinvointialue, Tampereen yliopisto ja Suomen Kylät ry
- Kolmevuotista hanketta rahoittaa Pirkanmaan Ely-keskus ja Euroopan maaseuturahasto

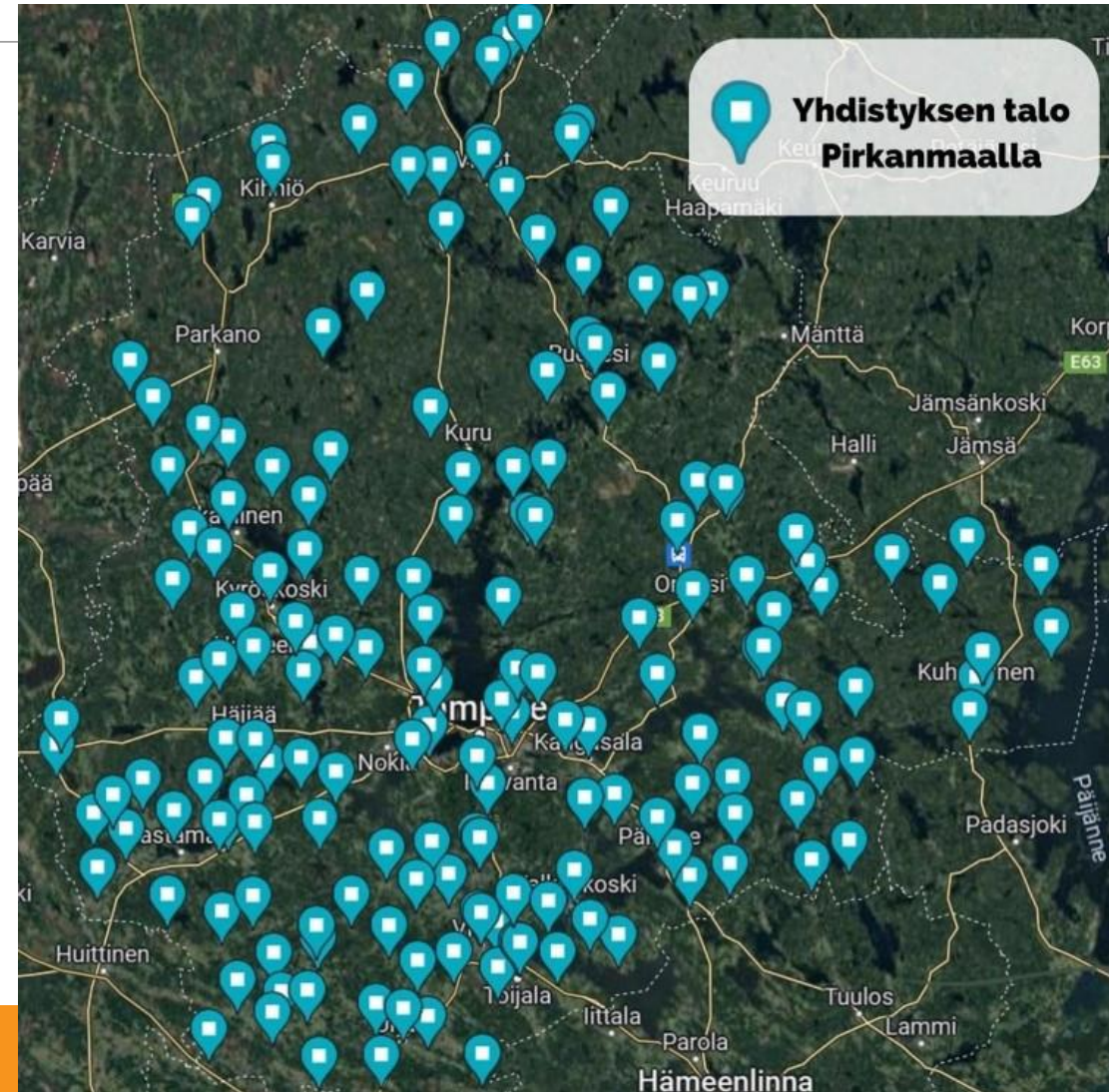
Pirkanmaan älykkäät kylätalot

Hanke ja yhteisöllinen resilienssi on ajassa kiinni – geopoliittiset, ilmastolliset ja teknologiset haasteet ovat erittäin ajankohtaisia.

Kylät varautumisen solmukohtina – kylätalot voivat toimia häiriö- ja kriisitilanteissa monissa rooleissa, samalla ne ovat arjen kokoontumispaikkoja ja palvelukeskuksia.

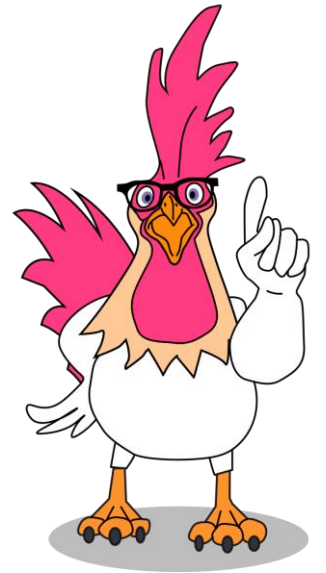
→ **Kylätalot ovat Pirkanmaan parhaiten hajautettu resurssi!**

→ *Kylätoiminta luo turvallisuutta!*

Kylätalon rooli kriisi- /häiriötilanteissa

- ✓ **kokoontumis- ja tiedotuspaikkana** kyläläisille erilaisissa häiriö- tai kriisitilanteissa
- ✓ **tukikohtana** sähkökatkon, ympäristövahingon, kemikaalionnettomuuden, laajan tulipalon tms. aikana
- ✓ **puhtaan veden jakelupisteenä** vesihuollon häiriöissä
- ✓ **evakuointi- tai hätämajoituskohteena** kylän asukkaille (mm. vanhukset) esimerkiksi pitkäkestoisen sähkökatkon aikana
- ✓ **johto- /huoltokeskuksena** viranomaisille, SPR:lle tai Vapepalle onnettomuus- tai etsintätilanteessa
- ✓ **varustevalastona** häiriö- ja kriisitilanteissa

Kriisi-/häiriötilanteen sattuessa: kylätalojen varustelistaa

- ✓ tie perille
- ✓ talvilämmin tai lämmitettävissä kohtuullisen ajan kuluessa
- ✓ tulisijat, riittävästi polttopuita
- ✓ sähköistetty, aggregaatti tai valmius kytkennälle
- ✓ sisä-WC / ulkokäymälä
- ✓ puhdistuspyyhkeitä
- ✓ juokseva vesi / porakaivo; pumpun toiminta varmistettu sähkökatkoissa
- ✓ varakanisteri polttoainetta
- ✓ invaramppi / luiska
- ✓ kylmäkalusto
- ✓ vesikanistereita, kannellisia sankoja
- ✓ keittiö, vararatkaisuna kaasuliesi ja pullot
- ✓ ulkona grillikota / laavu ruuan valmistukseen
- ✓ retkikeittimiä, hiiligrillejä
- ✓ kertakäyttöastioita
- ✓ kolmen päivän kotivara
- ✓ hyvin säilyvää, kylmänä syötävää ruokaa
- ✓ villasukkia
- ✓ makuualustoja, makuupusseja, huopia
- ✓ tulitikut, tulentekovälineet, kynttilöitä
- ✓ taskulamppuja ja led-lyhtyjä
- ✓ isoja ulkotulia
- ✓ vedenpuhdistustabletteja
- ✓ roskapusseja ja jätessäkkejä
- ✓ teippiä ja muovivaipanvaihtoaaukkojen ja ikkunoiden tiivistämiseen (laskeumalta suojautuminen)
- ✓ patteriradio
- ✓ paristoja
- ✓ varavirtalähde powerbank
- ✓ alkusammutusvälineet
- ✓ ensiapuvälineet
- ✓ työkaluja, ilmastointiteippiä
- ✓ kyläradiotoiminta
- ✓ sydäniskuri

HANKKEEN VIITEKEHYSTÄ

Turvallisuus ja varautuminen kylissä

normaaliolot

- ✓ naapuriapu ja huolenpito haavoittuvassa asemassa olevista kyläläisistä
- ✓ yksinäisyys

Myös aivan "tavallinen" kylätoiminta ja ihmisten toiminta yhdessä vahvistaa

- ✓ yhteisöllisyyttä
- ✓ osallisuutta
- ✓ luottamusta
- ✓ yhteisöllistä resilienssiä
- ✓ henkistä kriisinkestävyyttä

"pehmeä" turvallisuus

lyhytkestoinen häiriö tai kriisi

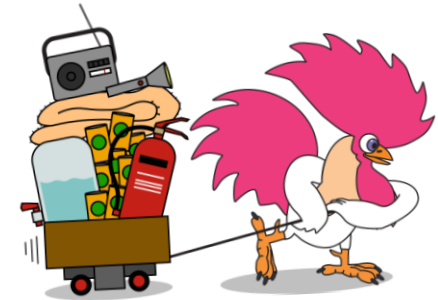
- ✓ myrskytuhojen raivaus
- ✓ sähkökatko
- ✓ vesihuollon häiriö
- ✓ liikenneonnettomuus
- ✓ tulipalo
- ✓ kadonneen henkilön etsintä
- ✓ haavoittuvassa asemassa olevien kyläläisten tilanteen tsekkaaminen esim. myrskyn jälkeen
- ✓ kännykät eivät toimi, nettiyhteydet nurin

pidempiaikainen häiriö tai kriisi

- ✓ pitkäaikainen sähkökatko tai häiriö vesihuollossa
- ✓ laaja maastopalo, evakuoinnit mahdollisia
- ✓ perhe menettää kodin tulipalossa
- ✓ vakava ympäristövahinko
- ✓ vakava epidemia tai pandemia
- ✓ haasteita päivittäistavara- ja huollossa
- ✓ kännykät eivät toimi, nettiyhteydet ovat nurin

poikkeusolot

- ✓ sotilaallinen uhka tai hyökkäys
- ✓ valtiojohdon julistama poikkeustila, valmiuslaki
- ✓ väestön siirtymistä ja evakuoituja: osalta alueita siirrytään pois, osa alueista vastaanottaa väestöä
- ✓ väestönsuojelu ja huoltovarmuus harvaan asutuilla alueilla

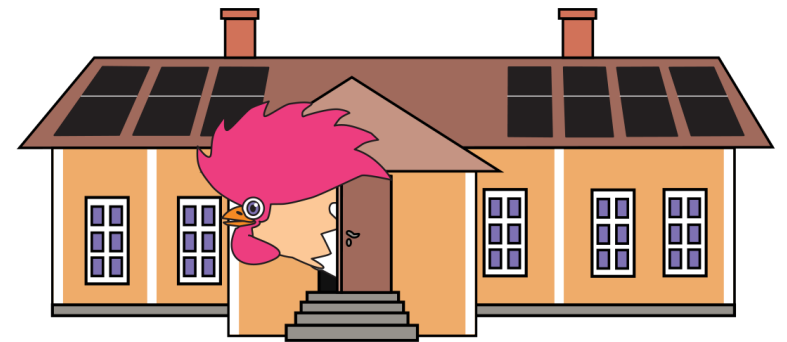
"kova" turvallisuus

Miten varautumista ja turvallisuutta edistetään kylillä?

→ Kylätaloagentit

- KONSEPTI: Uudenlainen toimintamalli, jossa hankkeen vetäjän tukena toimii neljä ostopalvelulla hankittavaa henkilöresurssia eri puolilla Pirkanmaata v. 2025 ja 2026
- Agenttien tehtävänä on jalkauttaa hanketta laajalle kentälle ja esitellä keinoja ja ratkaisuja, joilla kylien ja kylätalojen varautumista ja turvallisuutta vahvistetaan
 - Esim. kyläturvallisuuskysely ja -suunnitelma, kylätalon varustelistan läpikäynti, pienet ja keskisuuret investoinnit (esim. Leader-rahoituksella), turvallisuusyhteistyön kehittäminen, kylä-kunta -yhteistyö jne.
- Syksyllä 2025 toteutetaan 50 kylä-/kuntatilaisuutta!
 - Toiminta jatkuu vuonna 2026

■ Haku auki talvella 2025
→ 21 tarjousta
agenttitoiminnasta!

Kylätaloagentit

AGENTIT JA TOIMINTA-ALUEET

- **Luoteis-Pirkanmaa**

Heidi Tanhua / Heidi Tanhua Oy (Ikaalinen, Kihniö, Parkano, Pirkkala, Tampere ja Ylöjärvi)

- **Lounais-Pirkanmaa**

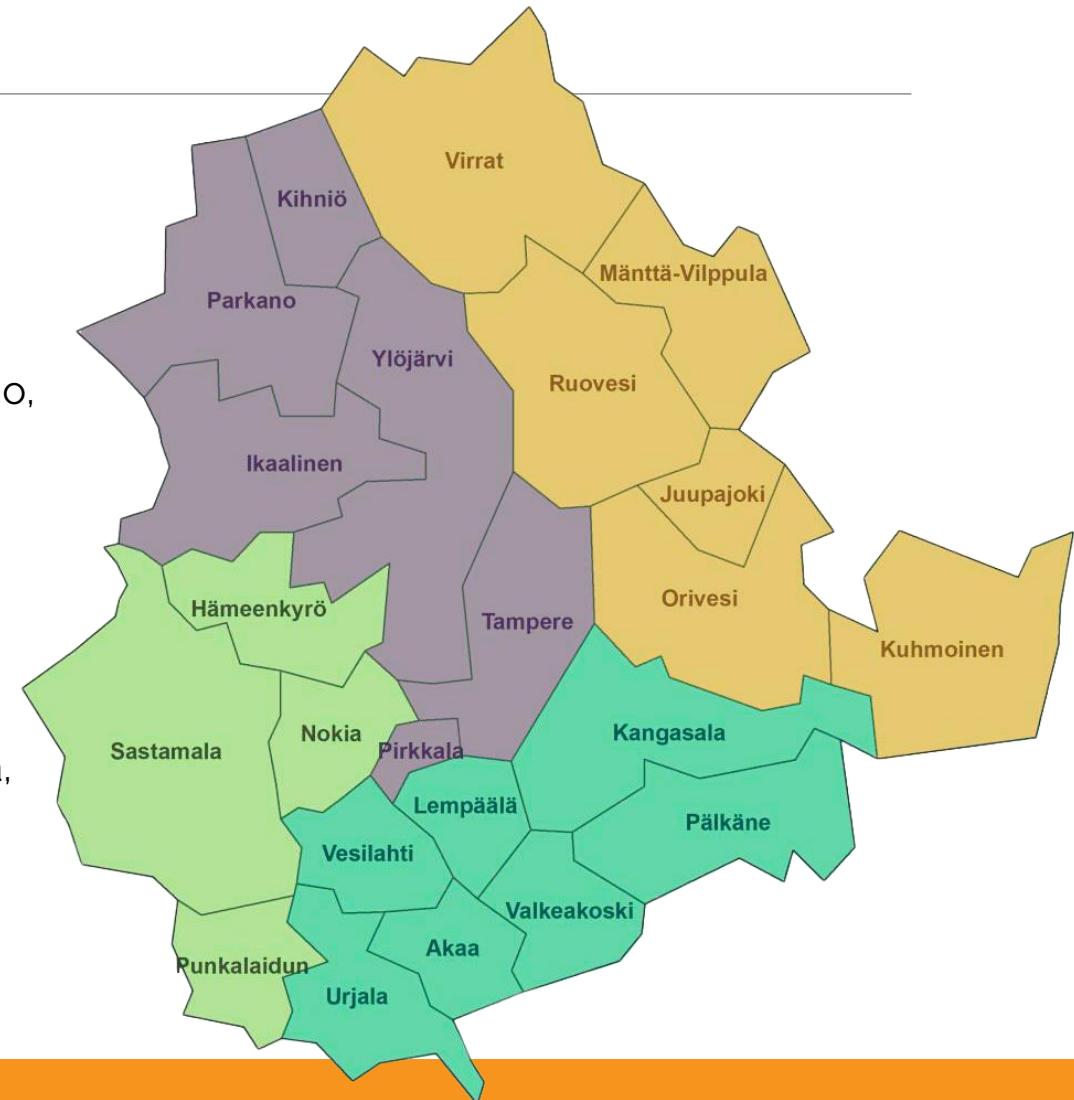
Heidi Rannikko / Eräpäiväpalvelu (Hämeenkyrö, Nokia, Punkalaidun ja Sastamala)

- **Kaakkois-Pirkanmaa**

Hanna Alanen / Metsänneito (Akaa, Kangasala, Lempäälä, Pälkäne, Urjala, Valkeakoski ja Vesilahti)

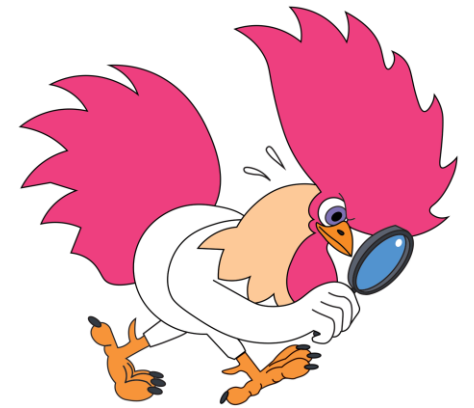
- **Koillis-Pirkanmaa**

Annika Liikamaa / Ratamo Consulting Oy (Juupajoki, Kuhmoinen, Mänttä-Vilppula, Orivesi, Ruovesi ja Virrat)

Tutkimusyhteistyö

- Hankkeessa panostetaan maaseutututkimukseen
- Yhteistyössä Tampereen yliopiston kanssa maaseudun varautumiseen ja kestävyYTEEN linkittyviä opinnäytetöitä (pro gradu) v. 2025-2026
- Opinnäytetyöt ja niiden tulokset tukevat hankkeen muuta toimintaa
- Ostopalveluresurssia neljään pro gradu -työhön
 - Aluetiede, graduseminaari syksyllä 2025
 - Politiikan tutkimuksen ala, graduseminaari syksyllä 2025

Kylätalokartoitus

Kylätalokartoitus syksyllä 2025
näkökulmana: turvallisuus ja varautuminen

Kyselyllä kartoitetaan kylillä sijaitsevat yhteisölliset kiinteistöt ja kohteet, jotka voivat toimia:

- erilaisissa häiriö-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa kyläläisten kokoontumispaikkana, infopisteenä, johtokeskuksena tms. tai
- poikkeusolojen evakuointipaikkana.

Kyselyn tulokset ei julkisia, vaan kuntien, hv-alueiden yms. käyttöön

Kysely toteutetaan yhteistyössä Suomen Kylät ry:n Kylävara-hankkeen kanssa

- Kiinteistön nimi, osoite ja omistaja
- Kylä ja kunta
- Yhteyshenkilöt, yhteystiedot
- Tie ja kulkuyhteydet, pysäköinti
- Suurin sallittu hlö-määrä, majoituskapasiteetti
- Lämmitysmuoto/-muodot
- Sähköntuotanto häiriötilanteissa: aggregaatti / aurinkopaneelit / tuulivoimala / sähköverkon vaihtokytkin
- Kaivo, puhdas juomavesi
- Ruoanlaittomahdollisuus (puuliesi, soppatykki)
- Sisä-WC/ulkokäymälä
- Esteettömyys
- Viestintävälineet (valokuitu, kyläradio jne.)
- **Turvallisuuteen liittyvät yhteistyötahot**

Hankkeessa laaditaan myös tietokoontiin perustuva Pirkanmaan kylätalojulkaisu

- Valmis syksyllä 2027

Euroopan unionin
osarahoittama

Kiitos

Pirkanmaan älykkäät kylätalot -hanke

Jani Hanhijärvi
Projektipäällikkö
Pirkan Kylät ry

jani.hanhijarvi@pirkankylat.fi

040 197 8231

pirkankylat.fi

facebook.com/pirkankylat

instagram.com/pirkankylat

